

יוסף קוסונוגי

"תערוכות בתל-אביב" / הארץ / 23.2.62 / תע' יחיד / מוזיאון תל-אביב

אם ציורו ה"מופשט" של תומרקין מייצג מציאות קונקרטית לחלוטין, הרי ציורו הפיגורטיבי של קוסונוגי מייצג מציאות מעורפלת למדי. תוכן ציוריו של קוסונוגי, שזו לו תערוכת היחיד הראשונה בתל אביב מאז עשר שנים - הוא אסתטי עם צלילי-על ליריים. השוואה בין הנושא בציוריו של קוסונוגי (ערביות, נוף, מנגנים) ובין התוכן, מדגיש מיד את העובדה שאין ביניהם יחס ישיר. למעשה, מהווה התוכן הפנימי באקוורלים של קוסונוגי אפילו ניגוד לאספקט הפיגורטיבי.

דוגמה אופיינית לדרך ציורו של קוסונוגי יכול להיות ציור כגון "נשים" או "נשים בגליל". דמויות הנשים מסוגננות, דקורטיביות, חסרות מבע אישי ומנותקות מהסביבה הנופית. לעיתים מופיע הרקע בצורת דקורציה תיאטרלית הנובעת מהנושא ולא מהציור, כמו באקוורל "קידוש לבנה בצפת". בכלל, אין קוסונוגי מצליח להשתלט על יותר ממומנט מבני אחד. אם יש דמויות אנשים - אין רקע נוף סביר. אם יש נוף - אין אנשים.

לסגנון דקורטיבי ומרפרף זה מצטרף הצבע שהוא, למעשה, נותן התוכן העיקרי. הצבע מנותק מהצורה ומטרתו למסור הרגשה לירית אישית. אם צורותיו הפיגורטיביות של קוסונוגי אינן יכולות להפוך סמלים, מאחר שהינן מנותקות מהמציאות ומופיעות רק כאספקט דקורטיבי, הרי הצבע, או נכון יותר האקורד הצבעוני, צריך לספק את הנשמה לציורים אלה. עיון מדוקדק יותר בצבעוניות של ציורי קוסונוגי, מביא למסקנה שהצייר בונה את כל התוכן החווייתי בציורו על אקורדים צבעוניים אסתטיים ומתחמק מהתחייבות צורנית בצבעים אלה. אופייני כאן השימוש המרובה מאוד באפקטים טכניים כרחיצת הנייר המצויר במים, השימוש בקווים אנכיים ללא כל הצדקה ציורית וטשטוש המבנה הצבעוני. התוצאה מגישה זו הוא ציור הנראה לירי, אך למעשה הוא יותר דקורטיבי. מובן שאין כל רע בציור דקורטיבי, אך יש להבדיל בין הנימה הפיוטית ובין המציאות הדקורטיבית.

עיקר כוחו של קוסונוגי מתגלה דווקא בפורטרטים, בהם אין הוא מתחמק משימוש מוגדר יותר בצורה הצבעונית. בפורטרט "יעל", מגיע הצייר לליריות אמיתית - מעודנת ואוורירית.